

ΣτΕ Α΄ Τμ. 1372/2018 επταμ.

Οικονομική ελευθερία (άρ. 5 παρ. 1 Σ.) – Αρχή της ισότητας (άρ. 4 παρ. 1 Σ.) – Επαγγελματική εκπαίδευση (άρ. 16 παρ. 7 Σ.) – Δικαίωμα περιουσίας (άρ. 1 ΠΠΠ ΕΣΔΑ) – Αγωγή αποζημίωσης για την αποκατάσταση της θετικής και αποθετικής ζημίας λόγω χρηματοδότησης μόνο των δημόσιων Ι.Ε.Κ. και όχι και των ιδιωτικών, στο πλαίσιο των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ.)

(Α) Η συνταγματική αρχή της ισότητας αποτελεί συνταγματικό κανόνα που επιβάλλει την ομοιόμορφη μεταχείριση προσώπων ή καταστάσεων, εφ' όσον τελούν υπό τις αυτές συνθήκες – Εξάλλου το άρθρο 5 παρ. 1 Σ. κατοχυρώνει την ελευθερία της οικονομικής δραστηριότητας και αποβλέπει μεταξύ άλλων στη διασφάλιση της ελεύθερης οικονομικής λειτουργίας των επιχειρήσεων, ώστε να μπορούν αυτές να εργάζονται και να αποκομίζουν κέρδος στο πλαίσιο της ανταγωνιστικής αγοράς (Σ.τ.Ε. 1758/2016, 2227/2012 επταμ., 3055/2007 επταμ., 3633/2004 Ολομ. κ.ά.)

(Β) Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 16 παρ. 7 Σ., η επαγγελματική και κάθε άλλη ειδική εκπαίδευση αποσκοπεί στη μετάδοση ειδικών γνώσεων και εμπειριών καταλλήλων για την άσκηση ορισμένου επαγγέλματος και, αντιστοίχως, στη δημιουργία στελεχών απαραίτητων για τη λειτουργία της σύγχρονης οικονομίας – Ο συντακτικός νομοθέτης, λαμβάνοντας υπ' όψιν τόσο την ιδιαίτερη φύση και αποστολή της όσο και τη συνεχώς αυξανόμενη σπουδαιότητά της στη σύγχρονη ζωή, όρισε ότι σε όλες τις βαθμίδες της η επαγγελματική και κάθε είδους ειδική εκπαίδευση παρέχεται κατ' αρχήν από το Κράτος, έτσι ώστε να ικανοποιείται, και κατά το μέρος αυτό, το κοινωνικό δικαίωμα των διοικουμένων στην εκπαίδευση – Από τη διάταξη, όμως, αυτή δεν συνάγεται ότι επιβάλλεται η παροχή της παιδείας αυτής αποκλειστικώς από το Κράτος – Συνεπώς, προκειμένου για την επαγγελματική ή κάθε άλλη ειδική εκπαίδευση, να μην δεν κατοχυρώνεται συνταγματικώς ατομικό δικαίωμα των ιδιωτών να ιδρύουν τέτοιες σχολές, το Σύνταγμα, όμως, δεν απαγορεύει σ' αυτούς την ίδρυση τέτοιας φύσεως εκπαιδευτηρίων, αλλά η δυνατότητά τους να ιδρύουν εκπαιδευτήρια της κατηγορίας αυτής έχει καταστεί αντικείμενο ρυθμίσεως με κανόνες δικαίου που θέτει ο κοινός νομοθέτης – Ο δε νομοθέτης μπορεί να επιτρέψει ή και να απαγορεύσει την ίδρυση και λειτουργία τέτοιων σχολών, ύστερα από εκτίμηση της επάρκειας των αντίστοιχων δημοσίων σχολών να καλύψουν τις εκπαιδευτικές ανάγκες, εν όψει και των κατευθύνσεων και αναγκών της εθνικής οικονομίας, των γενικότερων επιπτώσεων από τη λειτουργία τέτοιων ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων, καθώς και όλων των συναφών παραγόντων (πρβ. Σ.τ.Ε. 4731/2014, 1318/ 2009, 547/2008 επταμ, 211/2006, 2287/2001 Ολομ., 576/1981 Ολομ.) – Σε περίπτωση, όμως, που ο νομοθέτης θεσπίσει δικαίωμα των ιδιωτών να ιδρύσουν και λειτουργήσουν τέτοιες σχολές, τότε το δικαίωμά τους αυτό προστατεύεται από τις διατάξεις του άρθρου 5 παρ. 1 Σ., που κατοχυρώνει την επαγγελματική και οικονομική ελευθερία, η δε (κανονιστικώς δρώσα) διοίκηση δεν επιτρέπεται να ματαιώνει το δικαίωμα αυτό, είτε με ρητές πράξεις της είτε με παράλειψη εκδόσεως πράξεων, διότι στην περίπτωση αυτή παραβιάζει τον νόμο που θέσπισε το δικαίωμα αυτό ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα του άρθρου 5 Σ. (Σ.τ.Ε. 211/2006).

(Γ) Σκοπός, κατά το νόμο, των Ι.Ε.Κ., κρατικών ή ιδρυομένων από ιδιώτες, τα οποία δεν εντάσσονται στο εκπαιδευτικό σύστημα της δευτεροβάθμιας ή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Σ.τ.Ε. 1822/2011), είναι η παροχή επαγγελματικής κατάρτισης, αρχικής ή συμπληρωματικής, καθώς και η εξασφάλιση στους εκπαιδευομένους αντιστοίχων προσόντων, μέσω της διδασκαλίας επιστημονικών, τεχνικών, επαγγελματικών και πρακτικών γνώσεων και της καλλιέργειας αναλόγων δεξιοτήτων, ώστε να διευκολύνεται η επαγγελματική ένταξή τους και να διασφαλίζεται η προσαρμογή τους στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της παραγωγικής διαδικασίας (Σ.τ.Ε. 2396/2007 επταμ.) – Περαιτέρω, οι πόροι του Ο.Ε.Ε.Κ., στις αρμοδιότητες του οποίου περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων η οργάνωση και λειτουργία των δημοσίων Ι.Ε.Κ., καθώς και η εποπτεία των ιδιωτικών Ι.Ε.Κ., προέρχονται, εκτός των άλλων, από τα κοινοτικά ταμεία

(Δ) Το Κράτος μέσω της ίδρυσης των δημοσίων Ι.Ε.Κ. δεν αποβλέπει στην άσκηση κερδοσκοπικής δραστηριότητας, αλλά στην υλοποίηση της εν γένει εκπαιδευτικής πολιτικής του, που κατά το Σύνταγμα αποτελεί πρωταρχικό σκοπό δημοσίου συμφέροντος, η οποία, εν προκειμένω, πραγματοποιείται τόσο με την διατήρηση των διδασκτρων σε σχετικώς χαμηλά επίπεδα όσο και με την ανάπτυξη του δικτύου των δημοσίων Ι.Ε.Κ. στη Χώρα, έτσι ώστε να επωφεληθούν όσο το δυνατόν περισσότεροι ενδιαφερόμενοι – Συναφώς, κατά το άρθρο 11 του ν. 2009/1992, ο Ο.Ε.Ε.Κ. χρηματοδοτείται κατά βάση από τον κρατικό προϋπολογισμό, το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων και προγράμματα που χρηματοδοτούνται από διεθνείς οργανισμούς και τα διαρθρωτικά κοινοτικά ταμεία, τα δε δίδακτρα αποτελούν έναν από τους τρόπους χρηματοδότησης, που μάλιστα αναφέρεται στο τέλος της διάταξης αυτής, λόγω, προδήλως, της μικρής συνεισφοράς που έχει στην χρηματοδότηση του συστήματος – Αντιθέτως, τα ιδιωτικά Ι.Ε.Κ. αποτελούν κοινές επιχειρήσεις, οι οποίες ιδρύονται από φυσικά ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και λειτουργούν στο πλαίσιο της οικονομικής ελευθερίας υπό τους όρους του νόμου – Τα Ι.Ε.Κ. αυτά, έχουν μεν ως σκοπό, όπως και τα δημόσια, την παροχή κάθε είδους επαγγελματικής κατάρτισης, αρχικής ή συμπληρωματικής, καθώς και την εξασφάλιση στους εκπαιδευομένους αντιστοίχων προσόντων, με τη διδασκαλία επιστημονικών, τεχνικών, επαγγελματικών και πρακτικών γνώσεων και την καλλιέργεια αναλόγων δεξιοτήτων, ώστε να διευκολύνεται η επαγγελματική τους ένταξη στην κοινωνία και να διασφαλίζεται η προσαρμογή τους στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της παραγωγικής διαδικασίας (Σ.τ.Ε. 2396/2007 επταμ.), πλην, προέχων σκοπός τους είναι, σε αντίθεση με τα δημόσια, η επιδίωξη κέρδους – Υπό τα δεδομένα αυτά, τα δημόσια Ι.Ε.Κ. δεν τελούν υπό τις αυτές συνθήκες με τα ιδιωτικά και, ως εκ τούτου, η χρηματοδότηση των δημόσιων Ι.Ε.Κ. και όχι και των ιδιωτικών μέσω των κοινοτικών προγραμμάτων δεν θέτει ζήτημα παραβίασης της συνταγματικής αρχής της ισότητας

(Ε) Η χρηματοδότηση των δημόσιων Ι.Ε.Κ., η οποία υπαγορεύθηκε προδήλως από την ανάγκη ενίσχυσης και στήριξης της δημόσιας επαγγελματικής εκπαίδευσης, ήτοι από λόγο δημοσίου και κοινωνικού συμφέροντος, δεν θα μπορούσε, κατά κοινή πείρα, από μόνη της ούτε να αποκλείσει την λειτουργία ιδιωτικών Ι.Ε.Κ. ούτε να καταστήσει αδύνατη ή ουσιαστικά δυσχερή την άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας στον τομέα της λειτουργίας των ιδιωτικών Ι.Ε.Κ. – Εν όψει αυτού, η τυχόν επελθούσα μείωση των σπουδαστών των ιδιωτικών Ι.Ε.Κ. έναντι των δημόσιων και η εντεύθεν μείωση των εσόδων τους, έστω και αν συνδέεται αιτιωδώς με

την επίδικη χρηματοδότηση των δημόσιων Ι.Ε.Κ. (προϋπόθεση η συνδρομή της οποίας θα έπρεπε να αποδεικνύεται από την αναιρεσείουσα ή να προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου ενώπιον των δικαστηρίων της ουσίας), δεν αντίκειται στη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 5 ή σε άλλη διάταξη του Συντάγματος

(ΣΤ) Τυχόν αναίρεση, συνεπεία της επίμαχης χρηματοδότησης των δημόσιων Ι.Ε.Κ., της προσδοκίας της αναιρεσείουσας για την διατήρηση ορισμένου ύψους κερδών και της, ως εκ τούτου, ασύμφορης, κατά την εκτίμηση της ίδιας, δαπάνης για την ανάληψη της συγκεκριμένης επιχειρηματικής δραστηριότητας δεν συνιστούν προστατευτέο περιουσιακό δικαίωμα κατά την έννοια του άρθρου 1 του ΠΠΠ της ΕΣΔΑ